

Slovenski dom

Štev. 255.

V Ljubljani, v sredo, 5. novembra 1941-XX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uničena angleška podmornica

Živahno delovanje prednjih oddelkov v Gondarju

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Ponoči in včeraj podnevi so angleška letala v Siciliji napadla nekatere kraje med Sirakuzo in Licato. Nekaj hiš je bilo poškodovanih. Le malo je bilo ranjenih med prebivalci. Naši lovci so sestrelili eno sovražno letalo vrste »Wellington«, ki je padlo v morje nekaj milj od obale.

V Severni Afriki so naši oddelki zajeli nekaj ujetnikov.

Nemška letala so napadla zbiranja sovražnih motoriziranih vozil. Med poletom nad področje Tripolija je naše lovsko letalo sestrelilo v plamenih sovražni bombnik, ki je padel v morje.

Vzhodna Afrika: Živahno delovanje naših prednjih oddelkov na vsem bojišču ozemlja pri Gondarju.

Na srednjem delu Sredozemskega morja so naša protipodmorniška sredstva potopila angleško podmornico.

Operacijsko področje, 5. nov. s. (Posebni dopisnik agencije Stefani.) Navzlic slabim vremenskim razmeram se je nadaljevalo neutrudno delovanje naših oddelkov, ki se je končalo vselej z lepimi uspehi. Tako je predvčerajšnja noč naša letala ena izmed naših patrulj na močnejšega sovražnika in ga poglajala v beg, pri tem mu pa povzročila večje žrtve in ujela nekaj ujetnikov. Topništvo je bilo delavno na vseh odsekih in je z natančnimi zadetki uničevalo obratne naprave, ceste in prometne zveze v Tobruku. Nemška letala so popoldne napadala zbirališča avtomobilov ter jih nekaj uničila, nekaj pa poškodovala. Oddelki nemških strmoglavskih letal so predvčerajšnjim bombardirali obrambne naprave in topniške postojanke v Tobruku. Bombe so svoje cilje zadale. Med sovražnikovim poletom nad Bengasi so naši lovci stopili v boj s sovražnikovimi letali in jih prisilili k umiku, nakar je sovražnik svoje bombe zmetal na prazno področje. Protiletalska obramba v Tripolisu je zbila en sovražni bombnik, ki je padel v morje.

Boji pred Moskvo so vedno srditejši

Najmočnejši sunek vodi z oklepnimi enotami general Guderian od juga proti prestolnici

Hitlerjev glavni stan, 4. novembra. Nemško

vrhovno poveljstvo objavlja: Na polotoku Krimu nadaljujejo nemške in romunske čete z zasledovanjem. Krajevni odpor razbitih sovražnih delov je bil zlomljen. Na obali Črnega morja je bilo zavzeto pristaniško mesto Feodosija.

Sovražnik je pri Petrogradu izvedel dva poskusa za izpad, ki so ga podpirali tanki. Sovražnikovi poskusi so bili s krvavimi izgubami razbiti, preden so bile dosežene nemške čete.

Letalstvo je nadaljevalo s svojimi napadi na sovjetske ladje v vodah Krima. Uničilo je 1000 tonsko trgovsko ladjo in doseglo bombne zadetke na petih velikih tovornih parnikih.

Moskva je bila podnevi bombardirana. Pri nočnih letalskih napadih na Petrograd so nastali veliki požari v več delih mesta.

Kakor je bilo že objavljeno s posebnim uradnim poročilom, sta vojna mornarica in letalstvo prizadejala angleškemu oskrbovalnemu brodomu zopet težke udarce. Podmornice so potopile na Atlantiku 11 trgovskih ladij s skupno 53.000 tonami in 1 rušilec. Se tri ladje in en rušilec pa so torpeda hudo poškodovala.

Bojna letala so ponoči vzhodno od Aberdeena uničila tri trgovske ladje s skupno 20.000 tonami. Pri Shetlandskih otokih pa je bila od bombe močno poškodovana tovorna ladja.

V Severni Afriki so nemška strmoglavška letala bombardirala angleške topniške postojanke in bunkerje pri Tobruku. Letala so z razdiralnimi in zažigalnimi bombami napadla angleško letališče.

Sovražnik je ponoči s slabimi silami prišel nad severovzhodno Nemčijo. Pri poletih nad zasledeno ozemlje je bil sestreljen en angleški bombnik.

Budimpešta, 5. nov. s. Poročila, ki so včeraj prispela z vzhodnega bojišča, pravijo, da se nadaljuje prodiranje zavezniških čet na vseh odsekih navzlic sovražnikovemu odporu. Pri Rostovu so nemške in zavezniške čete po ostrih spopadih strel sovražnikov odpor. Pomen teh uspehov potrjuje vojaški poročevalec lista »Pesti Hirlap«, ki pravi, da pomeni zasedba spodnjega Donca začetek velikih in pomembnih operacij. Poročila iz madžarskega glavnega stana pravijo, da je zasedba industrijskega področja ob Doncu dovršeno dejstvo.

Berlin, 5. nov. s. Nemška uradna agencija javlja s merodajnega vojaškega mesta, da je zmagovito delovanje italijansko-nemških čet na vzhodnem bojišču prineslo zasedbo novih predelov sovjetske industrije. 3. novembra zvečer so Sovjeti ponovili svoje brezuspešne poskuse, da bi pretrgali obroč okrog Petrograda in da bi prestopili reko Nevo. Pod zaščito umetne megle so skušali priti čez reko na 50 manjših čolnih, toda Nemci so poskus opazili in z naglim protisunkom sovražniku povzročili velike izgube in mu preprečili dosego cilja.

Helsinki, 5. nov. s. Finska uradna agencija poroča, da so od 1. do 3. novembra finske čete zasedle skupino otokov, ki leže pred mestom Kojivista, južno od Viipurija. V tem otočju so trije veliki otoki in veliko število majhnih, katere pa so Sovjeti močno utrdili. Tako je prišlo v finske roke pomembno oporišče, ki ga je doslej sovjetska mornarica imela v Baltičnem morju. V noči na 3. november je zadela v Finskem zalivu na mino neka velika sovražnikova trgovska ladja skupaj z dvema manjšima ladnjama; vse so potopile.

Helsinki, 5. nov. s. Na bojišču v severni Kareliji se finsko napredovanje nadaljuje. Čete prodirajo proti železnici, ki vodi na Murmansk. Južno od reke Sijajervi so finski bombniki z bombami obsuli motorizirano sovjetsko kolono, drugi letalski oddelki pa so napadli železniško zvezo proti Murmanskju in z velikimi bombami zadeli vlake, ki so prevažali čete.

Vesti 5. novembra

V Teheranu posluje angleško-sovjetski cenzurni urad, ki pregleduje vse vesti, poslane ameriškim listom. Vesti brez pregleda se pošiljajo samo od sovjetske poročevalske službe.

Ko so boljševiki izpraznili Tallin, so odvedli s seboj tudi neko švedsko versko misijo, sestavljeno od sedmih članov. Ni znano, ali so ti ljudje še pri življenju.

Zaradi velikih težav v dobavah najpotrebnejših sredstev za Švico, je švicarski zvezni svet poklical v Bern švicarskega poslanika iz Londona, da se z njim posvetuje glede potrebnih ukrepov. Švica je hudo prizadeta zaradi angleškega vmešavanja v njene dobave.

Promet med Gibraltarjem in Tangerjem je že mesec dni ukinjen. Zvedelo se je, da je bil ta ukrep izdan zaradi tega, da se onemogoči stiki angleških častnikov z zunanjim svetom, da se ne bi zvedele tajnosti o pravnem položaju v Gibraltarju in o konferencah gibraltarskega poveljstva z ameriški častniki.

Italija je na boljšem od mnogih drugih evropskih držav, piše »New York Times«. Italijani to zimo ne bodo trpeli pomanjkanja, kakor se je to po svetu govorilo.

Kanadske dobave Angliji so mnogo nižje, kakor jih navaja London. V Kanadi je celo nastopila huda notranja kriza zaradi načrta zakona o obveznem novačenju in je pričakovati, da bo načrt zakona povzročil zelo ostro razpravo v parlamentu.

Trije francoski državljani, ki so kot železniške straže preprečili sabotažno dejanje z eksplozivnimi sredstvi, so prejeli nagrado od poveljnika mesta Pariza generala Schaumburga.

Laval, bivši predsednik francoske vlade, se je včeraj vrnil s svojega posestva v Pariz, kjer bo nadaljeval s svojim političnim delom.

Položaj Rusije je zelo težaven, kar se vidi iz tega, da je Stalin zahteval dovolj čita za potrebe prebivalstva in sovjetskih čit. Žito bodo dovažali iz Kanade, niso pa povedali na kakšen način, ker primanjkuje ladij Kanadi, Angliji kakor Rusiji.

Ameriška obalna služba preide na ministrstvo za vojsko in mornarico, ravno tako vse osebe in ukrepanje. Ameriška vojna mornarica hoče imeti na ta način popolno nadzorstvo nad obema obalama oceana.

Angleška policija je v Beyrouthu zadnje dni prišla 400 sirijskih maldenčev, ki so bili angleški nasprotniki. Delno so jih vtaknili v zapore, nekaj pa tudi v koncentracijska taborišča.

Italijanski oddelki zmagovito odbili vse sovjetske protinapade

Vzhodno bojišče, 5. nov. s. Posebni dopisnik agencije Stefani: Naši bersaljerjski oddelki, ki so skupaj s svojimi zavezniki v zadnjih dneh dosegli lepe zmagovite uspehe, so svoje napredovanje še poglobili, pri čemer so jih srdito in ponovno napadle čete sovjetske vojske. Prav tako so jih Sovjeti skušali pritisniti z boka in sipati nanje ogenj iz topov srednjega kalibra. Iz teh spopadov so se razvili strahoviti boji. Naši hrabri oddelki so odločno nadaljevali z napadom, srdito naskakovali sovražnika in uspeli s svojim protinapadom. — Valovanje v spopadih se je nazadnje razvilo v večje število akcij, med katerimi so naši bersaljerji, pešci in naše topništvo ustavili močne sovražnikove oddelke, ki so poskušali z vsemi sredstvi in z napadi z bokov priti našim za hrbet, da bi tako ustavili in preprečili naše napredovanje. Siloviti sovražnikovi poskusi so pomenili nov dokaz za jezo, ki je sovražnika popadla zavoljo izgube največjega industrijskega področja. Tudi pokrajina, na kateri so se odigrale zadnje zmagovite akcije, je pomembna po veliki množini industrijskih naprav in rudniških podjetij. V ponedeljek so se pa znova postavili italijanski lovci. Pet italijanskih letal, ki so spremljala eno naše preskrbovalno letalo, ki je letelo v področje, na katerem napredujejo naši oddelki, se je spopadlo z oddelkom sovjetskih letal ki je bil večkrat močnejši. Ruski oddelki so šteli devet bombnikov v spremstvu 20 lovcev in je bil očitno usmerjen proti našim prednim ciljem. Čim so naši lovci zagledali veliki sovražnikov oddelki in čeprav so bili po številu mnogo manjši, so se hrabro poglajali v boj in v skladu z junaki izročilom italijanskega lovskega letalstva, napadli sovražnikov oddelki. Razvil se je srdit spopad. Naši lovci so se poglajali od strani v sredino sovražnikovega oddelka, ga razpršili, potem pa se bojevali s posamičnimi letali. Čeprav so bili številčno šibkejši, slabši pa tudi po oborožitvi, so vendar naši piloti zaradi svoje veščine v manevriranju in akrobacijah zbili tri sovražnikove lovce, nakar so se ostala sovjetska letala naglo obrnila in odletela tja, od koder so prišla. — Na nekem drugem bojišču so naše protiletalske baterije z natančnim streljanjem sklatile sovjetski bombnik, ki je poskušal napasti neko našo četo. Tako je podeljek pomenil tudi za italijansko letalstvo zmagovit dan. Naše kopenske čete so ujele šte-

vilne ujetnike, mnogo orožja in drugega materiala, naša letala pa zbila štiri sovjetska letala. Pri vsem tem pa so bili popolnoma zmanj sovražnikovi napadi, čeprav so bili srditi in nepričakovani.

Prodor na Krim pomeni neposredno ogrožanje Kavkaza

Budimpešta, 5. novembra Na vsem vzhodnem bojišču od Ladoškega jezera pa do polotoka Krima je zelo živahno, navzlic deževnim nalivom in snegu, ki delata sovjetske ceste skoraj neprehodne. Okrog Petrograda postaja obleganje vedno usodnejše. Ker so se ponesrečili vsi sovjetski poskusi, da bi prišli čez reko Nevo, ne preostaja sovražniku nič drugega, kakor da se počasi sprizani z usodo, ki ga čaka. Poročila, ki so včeraj prispela z bojišča, pravijo, da so na srednjem odseku odločno napadale zlasti oklepne enote pod poveljstvom generala Guderiana, posebno pri Tulu, kjer so prodirle skozi sovražnikove postojanke. Na tem delu bojišča so nemške čete zavzele nekaj zelo pomembnih sovražnikovih postojank in prisilile sovjetske čete na umik. Načrt nemškega vrhovnega poveljstva, ki stremi za razbitjem sovražnikovih sil in za obkolitvijo sovjetske prestolnice, se zmagovalo uresničuje. Položaj sovjetskih armad pod poveljstvom generala Žukova postaja od ure do ure težji. Navzlic temu pa meče sovjetsko poveljstvo na te odseke vse svoje razpoložljive sile, sestavljene iz ostankov pobitih armad. Vojaški poročevalec madžarskega lista »Pester Lloyd« general Mercha, pravi, da so imele sovjetske čete strahovite izgube pri svojih protinapadih na odsekih pri Kalininu in pri Malojarslavcu. Nemške čete so z zapornim topniškim ognjem preprečile vse sovjetske protinapade, povrh pa zajele mnogo

ujetnikov in vojnega materiala. Južno od Moskve med Malojarslavcem in Kalugo so v teku obširne operacije. Usoda Moskve je že zapečaten. Na srednjem odseku se nadaljuje ofenziva nemških, italijanskih in zavezniških čet s pospešenim tempom. Madžarski vojaški krogi posebej potrjujejo prispevek, ki so ga k zmagi in zasedbi donskega področja dale italijanske čete s svojim zmagovitim sodelovanjem. Posebej poudarjajo zasedbo mesta Stalina, kjer so italijanske čete uničile sleherni sovražnikov odpor in zasedle mesto po nepretrganem 250 km korakanju. Te čete so prispale do Donca in so zajele mnogo sovražnikov, zasedle pa važna industrijska področja. Uspehi zavezniških čet na srednjem delu bojišča so takšni, da se bodo njih posledice vidtele že pri nadaljnjem razvoju operacij. Nervoznost, ki se kaže pri članih angleške vlade, jasno poudarja pomen zmag, ki so bile na ruskem bojišču dosežene. Zasedba Krima, piše dalje madžarski general, kakor tudi napredovanje proti Rostovu pomenita neposredno ogrožanje Kavkaza. Ta dvojna grožnja je privedla do fantastičnega načrta generala Wavella, ki bi rad utrdil obrambno črto od Kavkaza do Nila v dolžini 2100 kilometrov. General Wavell razpolaga z maloštevilnimi četami, povrh pa tudi ne more oskrbovati svojega sovjetskega zaveznika z velikimi količinami vojnega materiala, kajti pot in prevažanje skozi Perzijo ni preveč udobno.

Antonescu napoveduje popolno preosnovo romunskega narodnega življenja

V nedeljo bo romunsko ljudstvo s plebiscitom potrdilo ali pa odklonilo Antonescove načrte

Bukarešta, 5. nov. s. Za nedeljo 9. novembra bo romunski narod poklican, da na slovesnem glasovanju izrazi svoje zadovoljstvo ali pa odklonilno stališče do dela vlade maršala Antonescu od septembra 1940 do danes. Prav tako bo romunsko ljudstvo poklicano, da izrazi svoje zaupanje do voditelja države Antonescu in do preosnov, ki jih je v korist države voditelj izvedel. Veak glasovalce se bo izrazil z da ali ne pred posebno komisijo. Glasovali bodo vsi romunski državljani, ki so dopolnili 21. leto. Judje nimajo glasovalne pravice. Dovoljena ni nobena propaganda — ne za, ne proti. Kdorkoli bi se proti tej odredbi pregrešil, bo kaznovan z zaporno kaznijo do petih let. Plebiscit je romunskemu ljudstvu naznanil maršal Antonescu s posebnim proglasom, v katerem je razložil, da želi za svoje delo novega potrdila, preden nadaljuje s temeljno preosnovo vse države. Antonescu omenja v proglasu žalostno stanje, v katerem je našel državo, ko je prevzel oblast. »Nisem mislil,« pravi Antonescu, »da se more zginiti nad narod in njegove voditelje taka množica težav, kakršne so zadele romunski narod tedaj, ko sem prevzel vlado. Le z vašo podporo in z razumevanjem naših velikih zaveznikov se nam je posrečilo odstraniti mnogotero težavo in popeljati naš

narod na pot časti in dosege pravice.«

Nato je razlagal maršal Antonescu svoj načrt za reforme, ki jih misli v najbližjem času izpeljati. Romunsko ljudstvo je poljedelško ljudstvo. Poljedelstvo in kmečko prebivalstvo bosta v novi Evropi imela največje naloge. Zato je treba v državi organizirati delo in zagotoviti vsem potrebne stroje in tudi potrebna denarna sredstva. Revnim državljanom in bojevnikom iz sedanje vojne bodo podeljena ozemlja v osvobojenih pokrajinah. Delavski razred mora v novi romunski državi uživati polne socialne pravice. Za delavstvo bo vlada gradila hiše in ustanavljala nove socialne zavode in jim s tem izboljšala življenje. Povečalo se bo število strokovnih in srednjih šol, posebno pa število strokovnih šol za izučitev delavskih specialistov. Vlada bo zagotovila potrebno socialno ravnovesje. Trgovina in industrija se bosta preosnovali v skladu z novimi potrebami časa. Romunska cerkev bo morala poziviti svojo tradicijo in izvršiti svoje poslanstvo med romunskim ljudstvom. — Romunska mladina bo morala vztrati v zdravem duhu narodne discipline in vzajemnosti. Nova romunska država bo slonela na novih temeljih. Preosnovana bodo tudi vseučilišča, da bodo lahko vzgajala nove ljudi za praktično delo. Delavci, razumniki vseh vrst, trgovci, poljedelci in industriji se bodo združili v poklicna združenja. Predstavniki različnih poklicev bodo tvorili korporativno zbornico, ki bo tvorila del »državnega sveta«. Ta svet bo imel tri oddelke, in sicer: korporacijski, tehnični in nacionalni.

Maršal Antonescu pravi na koncu svojega proglasa, da brez preosnove države, preosnove profesionalnih organizacij in brez preroditve naroda, ne bo mogel izvesti narodne revolucije, zaradi katere se je spustil v boj in katero smatra za nujno potrebno, če se želi doseči dvig romunskega naroda. — Na koncu se Antonescu zahvaljuje v imenu romunskega naroda za podporo, ki sta mu jo dajala Duce v imenu Italije in Hitler v imenu Nemčije, posebno v sedanjih vojni, ko gre za uničenje narbarskega boljševizma.

Japonska vlada

hoče razjasniti odnose do Združenih držav

Tokio, 5. nov. s. Na včerajšnji tiskovni konferenci je govornik japonske vlade med drugim povedal, da je bila zaplenjena pisemska pošta z neke japonske ladje, ki je odplula iz San Francisca proti domovini. Ukaz za zaplenbo pošte je prišel iz ameriškega finančnega ministrstva. Govornik je rekel, da tega dejanja ni mogoče smatrati za prijateljsko in da japonska vlada sedaj razpravlja o tem primeru in bo verjetno vložila proti temu protest.

Tokio, 5. nov. s. Ves japonski tisk potrjuje pomen govora, ki ga bo imel predsednik vlade general Tojo. Listi pravijo, da bo govor obravnaval vse sredstva, ki jih bo treba zbrati za doseglo narodnih ciljev. Med temi sredstvi je tudi poglobitev odnosov z zavezniki, ojačitev notranjega položaja v državi in povečanje naporov na bojnem polju. Tojov govor bo tudi prinesel novo luč v odnose med Združenimi državami in Japonsko.

Zvezni tajnik na ljubljanskem vojaškem poveljstvu Izročil je zastopniku Vojske v pokrajini pozdrav črnih srajc

Ljubljana, 5. nov.

Včeraj je zvezni tajnik iz Ljubljane v spremstvu zveznega podtajnika, podpoveljnika GIL-a, podtajnika ljubljanskega fašista in zastopnika »GUF-a« obiskal sedež poveljstva oboroženih sil, da izroči na dan, posvečen zmagi, poveljniku armadnega zbora, zastopniku vojske v pokrajini, pozdrav črnih srajc.

Sprejeli so ga general Eksc. Robotti, poveljnik generalnega štaba, generalni konzul Tallinucci in častniki poveljstva. Zvezni tajnik je izrazil visokemu častniku ponos in zahvalo črnih srajc nove pokrajine Vojski, ki je v znamenju izročil tistega, ki se je bojeval in zmagal pri Vit-

toriju Venetu, in v znamenju moči, ki jo je dobil fašizem in si priboril ob strani zaveznikov največjo zmago za veličino Italije in za svobodo Evrope.

Zvezni tajnik je svoj govor končal z mislijo na Kralja in Duceja in z vzkliki zmagoviti Vojski. Poveljnik armadnega zbora se je zahvalil za pozdrav s toplimi in prisrčnimi besedami. Eksc. Robotti je omenjal in povzdigoval moč, ki jo je po volji Duceja fašistična Italija dala svoji Vojski, ki danes tako dostojno predstavlja silo in voljo naroda, kajti nikdar se Italijani še niso tako počutili vsi kot ena sama vojska kot danes.

Tudi general Robotti je svoja izvajanja končal s pozdravom Vladoarju in Duceju.

Visoki Komisar pozdravil hrvaške zastopnike ki so se na poti v Rim ustavili v Ljubljani

Ljubljana 5. novembra.

Zastopstvo ministrstva za javna dela v novi državi Hrvaški se je v prvih popoldanskih urah včeraj odpeljalo iz Zagreba v Rim, kjer bo šest dni v gosteh ministrstva za javna dela. Ob 17.30 se je to hrvaško zastopstvo ustavilo v Ljubljani. Zastopstvo tvori nekaj izvedencev in funkcionarjev, vodi pa ga sam podtajnik eksc. Ivo Bulić. Na meji med Hrvaško in Ljubljansko pokrajino ga je sprejel podprefekt kom. David. Po kratkem postanku v Novem mestu je hrvaško zastopstvo nadaljevalo svojo pot proti Ljubljani. Tu so bili za njihov sprejem zbrani Visoki komisar eksc. Grazioli, zvezni podtajnik Gatti, hrvaški konzul v Ljubljani ter številne druge ugledne osebnosti ter mnogo uradnikov.

V čakalnici je Visoki komisar izrekel gostu, ki so ga spremljali njegova soproga in člani de-

legacije, prisrčen pozdrav in dobrodošlico v imenu fašistične vlade. Zelen mu je srečno bivanje v Italiji, bivanje, ki bo gotovo služilo v okrepitev medsebojnih najbolj tovariških vezi med obema narodoma.

Eksc. Bulić se mu je globoko zahvalil za pozdrav ter poudaril, kako ustaško gibanje temelji na fašističnem gibanju ter stremi po obnovitvi nove hrvaške kraljevine. Pripomnil je, da bo hrvaško zastopstvo za časa svojega bivanja v Rimu imelo priliko obkroževati, koliko je fašizem storil za Italijo, iz tega pa si bodo Hrvatje lahko vzeli zgled, kako je treba delati za novo hrvaško državo in kakšna naj bo.

Takoj nato je hrvaško zastopstvo skupaj s svojim voditeljem zapustilo čakalnico in vstopilo na direktni vlak, ki je odpeljal iz Ljubljane dalje proti Rimu ob 17.45.

Nove cene za tobačne izdelke Veljati začno že z današnjim dnevom

Ljubljana, 5. novembra.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je na podlagi Kr. zakonskega odloka od 19. maja 1941-XIX, št. 415, ki je postal zakon 8. avgusta 1941-XIX, št. 904 o ustanovitvi monopola v Ljubljanski pokrajini, dalje na podlagi čl. 3 ministrskega odloka z dne 1. junija 1941-XIX, in na podlagi Kr. zakonskega odloka od 3. maja 1941-XIX, št. 291 smatra za potrebno izenačiti cene tobaka, ki ga proizvajajo domači italijanski monopol in se prodaja v Ljubljanski pokrajini, z novimi cenami v Kraljevini, pri čemer je poleg drugega upošteval tudi potrebo zvišati tarifo pri prodaji tobačnih izdelkov ljubljanske proizvodnje.

Cigarete: »Neretva« od 170 na 240 lir za kg. Vsaka cigareta velja 0.25 lir.

»Morava« od 155 na 200 lir za kilogram. Posamezen komad 0.20 lir.

»Zeta« od 132.50 na 180 lir za kilogram. Posamezen komad 0.19 lir.

»Ibar« od 115 na 160 lir za kilogram. — Ena Ibar velja 0.16 lir.

»Drava« od 95 na 130 lir za kilogram. — Ena »Drava« velja po novem 0.13 lir.

Ljubljana, 3. novembra 1941-XX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino
EMILIO GRAZIOLI

odreja:

S 5. novembrom 1941-XX so se dvignile prodajne cene tobaka, narejenega v Kraljevini in tistega, ki se izdeluje v Ljubljani takole:

Za izdelke, narejene v Kraljevini

Tobak za njuhanje: Debelejši »Macubino« od 30 na 40 lir za kilogram.

V prahu: »Sun di Spagna« od 60 na 80 lir za kilogram.

Stisnjeni tobak: »Dalmazia« od 160 na 200 lir. Prvovrstni močni, tanko in debelo narezani od 90 na 100 lir za kilogram.

Cigare: »Cavour« od 2.60 na 3 lire za komad. »Regalia« od 2.60 na 3 lire za komad. »Toscani superior« od 0.80 na 0.90 lir. »Viržinke« od 0.80 na 1 liro komad.

Cigarete: »Roma« od 0.30 na 0.35 lir vsaka. »Savoia« od 0.50 na 0.65 lir vsaka. »Eneo« 0.40 na 0.50 lir vsaka. »Serraglio« od 0.36 na 0.45 lir posamezna. »Macedonia Extra« od 0.34 na 0.42 lir kom. »Tre stelle« od 0.25 na 0.30 lir posamezna. »Tre stelle s cedilem« od 0.25 na 0.35 lir. »Macedonia eksportne« od 0.27 na 0.32 lir. »Stadio« od 0.22 na 0.38 lir za komad. »Ljudske cigarete« (Nazionali) od 0.18 na 0.22 lir vsaka.

Za izdelke ljublj. tobačne tovarne

Tobak za žvečenje se je podražil od 58 lir na 60 lir za kilogram.

Strnjeni tobak: »Savski« od 75 do 110 lir. »Extra duvan« od 114 na 150 lir. »Tobak I. vrste« od 57 na 75 lir. »Tobak II. vrste« od 40 na 55 lir.

Cigare: »Viržinke« od 0.50 na 0.80 lir za kom. »Portoriko« od 0.35 na 0.60 lir za komad. »Kratke cigare« od 0.25 na 0.40 lir za kom.

Slovesnost v stolnici na praznik zmage Udeležili so se je vsi najvišji zastopniki civilnih in vojaških oblasti

Ljubljana, 5. novembra.

Na včerajšnji praznik zmage je bil v ljubljanski stolnici slavnostni »Te Deum«. Cerkevni obred se je začel ob enajstih. Velika cerkev je bila praznično okrašena, na častni straži pa so bili v notranjstvi cerkve grenadirji. Slavnostnemu »Te Deumu« so prisostvovali vojaški oddelki in zastopstva fašistovske stranke.

Nekaj minut pred enajsto uro je stopil v cerkev v spremstvu škofovega zastopnika Visoki Komisar Eksc. Emilio Grazioli, ki je zavzel svoj prostor pred kletalnikom, postavljenim v sredi cerkve pred glavnim oltarjem. Ob njegovi strani so bili divizijski general Tadeo Orlando, poveljnik grenadirjev in poveljnik miličniške posade Montagna, ki je dodeljen II. armadi. Pri sloves-

nosti so bil navzočni vsi poveljniki armadnega zbora ter uradniki Visokega Komisarata. Udeležili so se slavnosti tudi ljubljanski župan dr. Jure Adlesič, zvezni podtajnik, zaupnica ženskega fašija in druge vplivne in ugledne osebnosti iz Ljubljanske pokrajine.

Cerkveno svečanost so premljale orgle in pevski zbor.

Častne straže na italijanskem vojaškem pokopališču

V ponedeljek, na dan pred praznikom zmage, so se pred spomenikom za časa prejšnje svetovne vojne umrlim italijanskim ujetnikom vrstile častne straže italijanske Vojske in fašistovske stranke.

Disciplina pri kurjavi v Italiji

V splošnem se je treba držati načela: »Enaka omejitev za vse!«

Zaradi mraza, ki je nenadno pritisnil letos neobičajno zgodaj v nekaterih pokrajinah Severne Italije, je postalo zelo pereče tudi vprašanje kurjave po sobah. O tem je ministrstvo za korporacije dalo natančne smernice pokrajinskim organizacijam, toda od strani teh še niso bile izdane podrobne odredbe o splošni disciplini pri kurjenju po sobah.

V glavnem je znano, da hišni gospodarji niso dolžni kuriti po svojih hišah pred decembrom. Nastaja vprašanje, ali niso dolžni, ali pa jim je to prepovedano in bo tiste, ki se proti temu pregreše, zadela čisto določena kazen. Hišni gospodarji niso dolžni kuriti pred decembrom, zasebnikom pa, ki imajo centralno kurjavo, se na drugi strani ni treba držati teh navodil, kako je torej s tem? Ali gre po tem takem le za neke smernice ali pa za čisto določene zakonite predpise? V vsakem primeru je verjetno, da so potrebne nekatere izjeme. Takšne izjeme morajo biti dovoljene, toda kdo ima oblast, da jih dovoljuje?

Od danes dalje nove uradne ure

Ljubljana, 5. novembra.

Z današnjim dnevom so se začele po vseh državnih uradih nove uradne ure. Uradniki morajo priti v službo šele ob 9.30 ura, ostali v uradih do 3.30 popoldne. To je vsekakor za naše uradništvo prava novost, saj do zdaj še nikdar niso bile uradne ure tako določene. Nove uradne ure so prilagojene uradnim uram po ostali Kraljevini in imajo namen, da se porabi v zimskih temnih jutranjih urah čim manj elektrike in tudi kuriva. Pri tem je državna uprava gledala le edini cilj: čim manj porabiti oziroma racionalizirati vse, kar je potrebno za točno in pravilno uradovanje. Naši uradniki se bodo gotovo kmalu življeli v nove uradne ure, pa tudi ljudje se bodo morali ozirati na te nove določene uradne ure, da ne bodo pred deveto uro zaman prihajali v urade po svojih opravkih.

S Hrvaškega

Hrvaški komisar za šport, Sig. Zebić bo čez nekaj dni odpotoval v Italijo z namenom, da stopi v neposredni stik z voditelji italijanskega športa in postavi temelje za še tesnejše sodelovanje med Italijo in Hrvaško tudi na tem polju. Komisar Zebić bo za časa svojega bivanja v Italiji gost C. O. N. I. - ja.

Osebe, zaposlene po hotelih in kavarnah je sklenilo, da bo odšel delalo vsak dan eno uro več, in sicer v korist raznim hrvaškim delavskim ustanovam.

»La Boheme«, Puccinijevo delo, ki si je pridobilo stalno mesto na sporednih vseh oper, osvaja poslušalca s sladkostjo svojih napevov, ki nosijo čustveno dejanje iz življenja pariških umetnikov. Pod taktirko dirigenta N. Stritofa, v novi režiji C. Debeve, bo letošnja predstava prinesla v zvezi z novo zasedbo, vsega zanimanja vredno uprizoritev. Peli bodo: Vidaličeva, Manoševski, Janko, Polajnarjeva, Dolničar, Betetto, Zupan, Anžlovcar. Dirigent: Niko Stritof. Režija in zamisel scene: C. Debevec. Zborovodja: R. Simoni. Predstava danes, v sredo, ob 17.30 bo za red A.

Komedija Marina Držića starega dubrovniškega pisatelja iz 16. stoletja na našem odru. V prevodu prof. Rupla in predelavi B. Stupice bo prišla pod naslovom »BOTER ANDRAZ«, komedija »Dundo Maroje« na naš odru. Delo je preneseno v staro slovenščino in izpopolnjeno z nekaterimi dodatnimi prizori. Igro bo režiral inž. arh. Bojan Stupica.

Namesto srnjaka ustrelil medveda. Lovec Martino Fontana iz okolice Trenta je šel na lov na srnjaka. Dolge ure je mož čakal, da bi dobil srnjaka na strel, ko je nenadoma za svojim hrbtom zaslišal šumenje med vejevjem. Komaj se je obrnil, je že pomeril in sprožil puško misleč, da je zadel lepega srnjaka. Ko pa je stopil do ustreljene divjačine, je zagledal mrtvega rjavega medveda. Ko si je mrcino ogledoval, jo je prisekal še drug medved, pred katerim pa je lovec jadno pobegnil in se skril. Za njegov lovski plen pa se je zanimala tudi oblast, kajti v Trentskih gorah je prepovedano streljati medveda, ker je prerodka prikazen v tistih gozdovih. Ubitega medveda je prevzel muzej.

Pridobivanje katrana. Med proizvodi, ki se dobe pri suhi destilaciji premoga, je tudi katran, iz katerega pa se spet dobivajo različna lahka olja in kemikalije, ki jih s pridom uporablja tako fotografarska industrija kakor tudi medicina. Po svetovni vojni je italijanska industrija pridobila letno po 400.000 stotov katrana, lani pa ga je pridobila že več kakor 1.200.000 stotov.

Hranilna vrednost marmelade. Razne vrste sadnih marmelad, katerih pripravljanje je v Italiji splošno običajno, vsebujejo velike količine kalorij in vitaminov. Tako so izračunali, da ima 100 gramov sadne marmelade, narejene iz različnih vrst sadja, prav isto hranilno vrednost kakor na primer: 227 gr govejega mesa brez kosti, ali 70 gr doberga sira, ali 68 gr testenin ali 354 gr krompirja, ali 371 gr kravjega mleka ali pa 654 gr svežega sadja in končno toliko, kolikor imajo hranilne sile tri kurja jajca.

J. N. VOLKHAMER OSOJANI Z GODOVINSKI ROMAN

Medtem je prinesla neka sestra sladkega vina in peciva, s čimer mu je nuna gospodinja postregla. Čas je prijel z dvema prstoma, jo dvignil proti opatici, nekoliko odpil in vzel potem še kosček peciva, nakar je vstal, vzel z mize pečatni prstan, stopil z njim k Ljudmili in ji rekel: »Ta prstan obdržite vi, dokler se ne snidete s svojimi, in si dobro zapomnite bratovo geslo — tu je pokazal višek svoje nesramnosti, ko je v poljsčini, kolikor jo je znal, slovesno in glasno dodal: »Pridite, čim se stemni, k vrtnemu obzidju, kjer rastejo jablane, ako hočete postati kraljica!«

»Kaj pomeni to, Ljudmila?« je vprašala opatica, a že se je oglašil Basilio:

»Odkrit pred Bogom in ljudmi, pobožen in pošten do konca dni, s tem geslom hodim svojo pot in upam, srečen bom povsod!« se glasi v slabem prevodu. Saj se boste tudi vi po njem ravnali, gospodična?«

»Da,« je odgovorila z glasom boječe neveste.

»Potem boste tudi srečni!« ji je še rekel, nakar se je z izbranimi besedami in klanjačo se poslovil.

Opatica se je umaknila v svoje prostore, Ljudmila pa je odhitela na vrt, da bi še pred večerjo poiskala jablan, o katerih je Basilio govoril. Našla jih je dolgo vrsto in med njimi jih je bilo več, kjer ni bilo težko priti na zid.

Basilio se je naglo vrnil h krčmarju.

»Na Krengu sem izvedel take novice, da moram, dragi prijatelj, še nočjo odriniti.«

»J, v tako noč, ko je tema kot v rogu, pa vendar ne boste odjezdili?« se je začudil krčmar.

»Moram. Poskrbite, da bo moj konj dobro nakrmljen, a tudi zame pripravite kaj izdatnega in za pot hleb vašega kruha, ker tako dobrega ni povsod dobiti!« je naročil, šel, se spet popotno preoblekel ter vzel iz svoje prtljage še pisano ruto, ki jo je previdno spravil. Ko se je začelo mračiti, je odjezdil, privezal v gozdu blizu samostana konja k drevesu in čakal, da se popolnoma znoči.

Ob šestih uri so zaprli samostanska vrata, a Ljudmila je ob devetih splezala skozi okno pod trto in grozdi. Ves večer je bila zmedena, nestrpna, bleščajoč podob se je motalo v njeni domisljaji, ure so se ji zdele neznančno dolge in mrzlično se je tresla. Ko je zaslišala lutnjo onstran vrtnega zidu, je omahovaje stopila k zablani, a ko so jo vnovič poklicali zapeljivo vabeči glasovi strun, se je vzpela na obzidje.

»Zdaj hitro dol!« je šepnil Basilio, ki je pristal z ladjico tik ob zidu in v njej stal. »Z nogo stopite na moje rame, potem vas primem, da ne boste padli. Nič se ne bojte!«

»Pa se le bojim, noči se bojim in vsega!«

»Jutri zjutraj odjezdil dalje. Če nima prvo noč poguma, je rekel kralj, ga tudi pozneje ne bo imela, zato se ne mudi, poišči mi drugo, Italija je polna lepotic. Taka, ki nima poguma, ne more postati poljska kraljica!« —

Po teh besedah je zaslišal njen globoki vzdih.

»Zdaj, Ljudmila, je ugoden trenutek, z enim korakom dosežete svojemu srečo! Če se boste še dlje obotavljali, bo prepozno. Ura izgubljena, ne vrne se nobena...«

Napol nezavestna je omahnila z zidu. Hitro je odvrnil Basilio z njo k bregu, dvignil nežno postavlo predse na konja, ji privezal na glavo pisano ruto, jo zavil v svoj široki plašč in

potem tako hitro odvihral v noč, da sta bila z jutrom le še nekaj ur od furlanske meje, kjer je zajezdil ob šumljajočem potoku v gozd. Na skritem kraju je pomagal Ljudmili s konja. Od omotičnosti in utrujenosti je kar klenila. Razprostrl je po tleh svoj plašč, jo položil nanj in kmalu je zaspala. Medtem ko se je konj pasel, je vzel iz prtljage kruh in čutaro, ki jo je napolnil s svežo vodo, se otešal in počival v prijetni zavesti, da se mu je načrt posrečil.

Ljudmila je spala tri ure.

»Kje sem?« je vprašala, ko se je zbudila.

»Še na poti, a že danes ali vsaj jutri bova prišla v Benetke.«

»Jutri bo vse dobro!«

Ko jo je okrepčal s kruhom in z vodo, sta spet zajahala in jezдила štiri ure do nekega furlanskega mesteca, kjer sta se ustavila v majhni hiši nekega Basilijevega prijatelja. Po dobrem obedu je Ljudmila spet počivala v mehki postelji do večera, ko je morala z njim v gondolo. Strah je bilo črnega zaboja in eno noč, da sta prišla v Mestri, kjer je Basilio konja prodal in vožnje po vodi se je bala, a ko je zagledala lepe Benetke in razločila, ko so priveslali bliže, dožvevo palačo, so vse mračne slike izginile.

»Ali je to palača, v kateri stanuje moj kralj?« je vprašala.

»Da, tu stanuje, a v tej obleki ne morete k njemu. Prepričajte se, morava v mojo hišo, kjer ima moja žena pripravljene za vas že krasne obleke.«

Tako potolažena se je vdala, ko je zavozila gondola mimo palače pod temnen most in dalje, vendar je postala nepotrpežljiva, ko je šlo iz kanala v kanal in sta se šele po neštetihi ovinkih ustavila pred neznatno revno hišo. Basilio je na poseben način zažvižgal in dve stopnici nad vodo so se odprla ozka vrata. V njih se je prikazala stara grda ženska, kateri je dal Basilio z eno roko prtljago, z drugo pa je porinil Ljudmilo v hišo in za seboj zaprl...

Naši vajenci v luči statistike urada za socialno zavarovanje

Ljubljana, dne 5. novembra.

Dodaj smo imeli pri nas številne zakone o zaščiti delavcev, zakone o zavarovanju delavcev, številna dopolnila k tem zakonom, pravilnike o bretovskih skladnicah itd. Pri vsem tem pa smo dodaj vedno pozabljali na vajence in mladoletne delavce. Edino sporadični paragrafi posameznih socialnih zakonov so se tu in tam dotaknili vajenskega vprašanja. Neki zakon o zaščiti delavcev med drugim tudi določa, da mladoletni delavci pod 16 leti ne smejo biti zaposleni dnevno več ko 8 ur, to je pa tudi odločba, ki je v mednarodnem pravu že splošno znana. Posebno zakonsko zaščito vajencev je prinesel šele naš novi obrtni zakon. Važen v tem zakonu je tudi odstavek, ki določa, da ima vajenec po dovršenem letu učenja pravico do odškodnine za delo.

Živo zanimanje za vajensko vprašanje

Zadnja leta pa je začelo vajensko vprašanje živo zanimati našo javnost. V ustanove, ampak tudi vse delodajalske in delojemalske organizacije kakor tudi številne privatne ustanove. Leta 1938. je bila ustanovljena pri nas poklicna posvetovalnica za vajence in dijak, ki jo vodi profesor psihotehnik dr. Vlado Schmidt. Mestna občina Ljubljana je tudi kupila zemljišče za moderno vajensko šolo. Delavska zbornica v Ljubljani je tudi ustanovila poseben referat za vajenske probleme. Tudi Katoliška akcija je pred leti ustanovila Društvo za varstvo delavske mladine, ki prireja vsako leto vajenske počitniške kolonije. V našem mestu smo dobili vajenski dom, ki ga vzdržuje zasebna podoba. Že tukaj pa naj omenimo, da je prvo pobudo za vajensko vprašanje dal in izvajal OUZD, ki je že leta 1926. začel akcijo za zdravniški pregled vajencev ob nastopu učne dobe.

Zdravniški pregled ob nastopu učne dobe

Pregledovanje vajencev ob začetku učne dobe izvajajo uradni zdravniki OUZD. Leta 1939. je OUZD izpolnil svoj program z uvedbo vsakoletnih pregledov vajencev po svojih uradnih zdravnikih. Da so se začeli zanimati tudi za zdravje vajencev priča tudi dejstvo, da je OUZD dal pred časom na razpolago 38.000 lir za popravilo zobovja vajencev. V zadnjem času pa je OUZD pokrenil akcijo za »delovno skupnost« za zdravstveno zaščito vajencev. Namen te skupnosti bo skrb za zdravje vajencev, ki so v primeru obolenja ali zaradi nevarnosti obolenja zaradi neugodnih socialnih razmer potrebni posebne nege za povrnitev

oziroma udržitve zdravja čez okvir dajatev, ki jih daje zakon o zavarovanju delavcev. Razen tega bi »Delavna skupnost« združila vse ustanove, ki sodelujejo pri reševanju vajenskega vprašanja, v enotnost, ki bi bila med seboj organsko povezana v namen, da bi bile akcije posameznih ustanov čim bolj uspešne. V tej »Delavni skupnosti« naj bi sodelovali: državna uprava, mestne in druge občine, Higijenski zavod, Zbornica za TOI, Delavska zbornica, obrtniška združenja, protituberkulozna zveza in drugi. Na ta način bi dobili enotno vodstvo v vseh vajenskih vprašanjih, kar bi bilo za stvar samo velike koristi.

Vajenske statistike

Razumljivo je, da je v ta namen zelo važno zbrati vajensko statistiko, ki naj bi tvorila podlago vsem tem akcijam. Zavod za socialno zakonodajo je zbral že nekaj podatkov, ki se tega tičejo. Iz tega poročila posnemamo, da je pri zavodu za socialno zavarovanje približno čez 3000 vajencev, kar pomeni, da je skoraj vsak deseti zavarovanec vajenec.

Seveda pa je nekaj vajencev zavarovanih tudi pri drugih ustanovah, kot trgovska bolnišnica blagajna, pri »Merkurju« pri Bratovski skladnici itd. Največ vajencev je bilo zavarovanih v letu 1929, ko jih je bilo nekaj čez 5000, če jemljemo površino sedanje Ljubljanske pokrajine. Vojna generacija vajencev je bila mnogo slabša kakor povojna, ko je začelo število vajencev spet znatno rasti.

Od sedanjih nekaj več kot 3000 vajencev je tri četrtine moških in le ena četrtina žensk. Iz tega sledi, da deklice po končani ljudski šoli ostanejo raje doma ali pa se posvetijo gospodinjstvu, dočim si morajo dečki iskati poklic. Pri tem je treba upoštevati tudi okolnost, da žensko delo v splošnem ni toliko kvalificirano kot je moško in torej v mnogih primerih ne zahteva učne dobe. Taki poklici so na primer hišne pomočnice in podobno. Pa tudi tovarniško delo, na primer tekstilna industrija zelo pogosto ne zahteva nobene učne dobe za delavke. Zato je razmerje pri tem med moškimi in ženskimi vajenci 3:1.

Število vajencev in vajenk po posameznih okrajih ni odvisno samo od števila prebivalstva okraja, temveč tudi od vrste obrti v teh okrajih. Razen lokalne statistike vajencev je važna tudi statistika vajencev po zaposlitvi, to je po industrijskih skupinah.

Največ vajencev je zaposlenih v oblačilni industriji. So to po večini vajenke. Iz tega sklepamo, da je ideal slovenske vajenke postati šivilja. Ideal slovenskega vajenca pa je postati mehanik. Potem sledi predelovanje lesa in rezbarstvo, predelovalci kože, to je čevljarstva industrija. Samo ti štirje poklici zaposlujejo čez 70% vseh vajencev.

»Gospod, narobe sem naredila,« se je Reza pokesala.

Sodba kratko: Gostilničarka Reza je kriva prestopka po členu 7. uredb o cenah in obsojena po istem členu na 7 dni zapor, 200 lir denarne kazni ali v primeru neplačila v nadaljnjih 9 dni zapor ter na 114 lir povprečnine.

Reza dolgo ni mogla doumeti vsebine in pomena sodbe, pripomnila je, da rajši plača, ko da bi šla v zapor. Ko ji je sodnik pojasnil, da zaporne kazni ni mogoče spremeniti in valorizirati v denar, je Reza žalostno pripomnila: »Moj Bog! Nikdar v življenju nisem videla zapora!«

Branjevka Micika je prodajala zelje in kumarice. Julija je zahtevala za zelje 2,60 lir za kilogram, ko je bila takrat cena zelja 1,50 lir, in za kumarice je zahtevala 3 lire za kg, ko je bila cena 1,80 lir. Glede kumar se je Micika izgovarjala: »Takrat kumarice se niso bile maksimirale! Sodnik: »Mislite, da boste vse na konzumenta zvrnili?« Micika se je namreč tudi izgovarjala, da so druge prodajalke na trgu zelje tudi dražje prodajale in je bila naposled obsojena zaradi dveh prestopkov navijanja cen na 10 dni zapor in 100 lir denarne kazni, pogojno za 1 leto.

Neki gostilničar iz Florjanske ulice je bil obtožen, da je junija točil malo pivo po 1,75, ko je bila cena 1,50 lir in da je zahteval za kuhano in prekajeno svinjsko glavo 21,60 lir, ko je bila takrat cena določena na 11,40 lir kg. Glede svinjske glave je gostilničar Tone poudarjal, da je bila to prava svinjska mesnata šunka in da je pivo točil po višji ceni, ker je smatral, da nižja ni v pravem razmerju s ceno za veliko pivo. Gostilničar Tone je bil oproščen zaradi svinjske glave, obsojen pa zaradi piva na 7 dni zapor, 300 lir denarne kazni, pogojno za 1 leto.

Sodnik je ta dan vodil 11 razprav proti navijalcem cen. Drugi so bili oproščeni zaradi pomanjkanja dokazov, nekatere razprave pa so bile prekinjene do prihodnjega tedna.

Igor Zagrejen:

55

Zavetje v pečevju

Spet se premaknejo. Zdaj gredo že skozi pisani bukovi gozd pod planino. Tinček je jezen. Ne toliko, kot so bili prijeli Gradišarja in Vreskovega Toneta, kaj mu konec krajev to mar. Ne bo se žalil, če bosta ta dva ošabna kmeta že kmalu v francoski sukni nosila prodajati življenja. Jezi se, ker je ni bil mogel naplesti Dantonu, kakor se je bil zadnji čas spremislil. Kje bi zdaj že lahko bili vsi trije čez breg in dol! Danton, ta pijana klada, ki ne zna drugega kakor piti in mučiti ljudi golih rok, pa bi ostal spodaj in klet, ko bi se vračal brez plena v Globoko!

V misli zaverovan pride pred Gradišarja. Tega namah popade togota. »Tak tu si, ti prekleta spaka peklen-ska! Nač zavpije in ga s tako silo brene, da pade kakor je dolg in širok v robidovje.

Bled od jeze se pobere Tinček. Kakor bi spustil steklega psa z verige, priskoči h Gradišarju in ga udari s puškinim kopitom naravnost v obraz. Temu se pri priči iz ust in nosa ulije kri.

Zdaj pa vzkripi Tone. Ové se kakor bi se bil predramil iz omedlevice. Vsa otrplost ga mine

»Ti, pošast, si naju izdala? Čakaj! Tule imaš!« zavpije. Silovita brca položi Tinčka še enkrat podolgem.

»O ti strela ti! Jaz ti bom dal brečati! Ti prekleta žrd kmečka! Da bi te zlodej! Zvezan boš brečal, pa še tega zvestega služabnika cesarjevega! Kam smo pa prišli!« Tako se zdaj zadere nanj Danton. S kopitom ga tako silovito udari na tilnik in v hrbet, da ga prevrne. Kamor prileti, zdaj bije, ko obleti pri miru, ga s čevljem osuje v obraz in obrca po životu, kamor mu v jezi pride na misel.

Šele ko je že ves spehan, se unese in neha biti. Spet poseže po steklenico in napravi dolg požirek. Taka živina! Zvezano je, pa ti še ne da miru!

»Marš! Faurier, Lebon! Spravita jih pokonici, pa naprej!« nato ukaže. Vzdignejo jih in postavijo na noge. Gradišarju se od silne bolečine megli pred očmi. Zamaje se, ko ga spuste in spet omahne.

Zdaj pa Danton še njega obrca kakor je bil prej Toneta.

Kar zelen je od togote, pijanost ga še bolj napihuje.

»Jaz ti bom dal, ti svinja, jaz ti bom

pokazal, meni se boš potuhoval! Marš na noge!« vpije.

Neki vojak priskoči. Gradišar je brž spet pokonci, zdaj ga drži pod pazduho na vsaki strani močna roka.

Tako ga ženejo, Tone pa stopa sam. Vse vre v njem, roke ima kar bele, tako napenja moči, da bi pretrgal vrv. V členke se mu zažira.

Oh ti moj ljubi Bog, ali res ne vidiš, kaj se na svetu godi? Ali res ne misliš udariti teh zverj v človeški podob! Kaj smo ti napravili hudega, da nas tako bi-ješ? Ozri se vendar na zemljo! Požgane domačije boš videl, z drevja visi težko sadje, tvoji otroci, mirni in nedolžni, nič drugega ne krivi kakor tega, da niso Francozi in da so se poskusili braniti pred nasiljem! Ponekod pa še tega ne! Iz same objestnosti so kakor po čredi ovac padli ti hudičevi hlapič! Jok vdov in sirot se ori po dobrih, v tujih deželah rečni in obupani, da ni moči popisati, pregnani z rodnihi tal točijo solze za izgubljenim domom! O Gospod Bog, ali res ne boš udaril, ali se res ne misliš raztogotiti nad njimi?

Glej, kaj počno ti rablji z Gradišarjem!

Oh, da bi mi bilo le še enkrat dano biti svobodnemu! Za vse to bi se jim maščeval s tako zvrhano mero, da se nikoli na svetu še nihče ni bil tako za kakšno reč! Oni so krivi, da sem izgubil očeta, Lizo, Burgo, Petra, oni so mi požgali dom in zdaj naju ženó v klanjico!

Poslušaj me, Ti Bog v nebesih, napravi, ukaži tako, da se bo kaj zgodilo! Če ne gre drugače, veli, da se naj zgodi čudež! Naj se odpre zemlja, naj skale pobijejo to tropo razbojnikov, požigalec in morilec! Napravi, da bom spet prost! Izberi me za orodje svoje pravične jeze in svojega maščevanja nad to zločinsko tolpo! Naj bom sluga tvoje jeze nad njimi, Tvoj birič do ure, ko se Ti bo zdelo prav, da jih boš vse pognal z naših tal in razredil njihove vrste tako, da nikoli več ne bodo mogli groziti vesoljnemu svetu! Saj, ko bo izpolnjena Tvoja kazen nad njimi in ko boš spet odložil šibo svoje jeze, takrat se bom spet, pa kako rad, vrnil nazaj gor in na požgani Vreskovini postavil novo, še stokrat lepšo, svetlejšo in prostornejšo kakor je bila tal! In spet bom obdelal polje in si v potu svojega obraza služil kruh kakor si bil Ti ukazal!

»Kaj pa ti tako vzdihuješ?« ga je zmotil porogljivi Dantonov glas. »Le priporoči se Bogu, če misliš, da je kje kakšna taka prikazen, zakaj, če bi te še katerikrat obšla ihla, potem ti bo moral res na vso moč pomagati! Tiste bunke, ki si jih prej dobil, to je bilo namreč samo toliko, za poskušnjo, da se ve, kako zna Danton udarjati! Ne daj pa, da bi te kdaj zares vzel v roke!«

Zdaj se spuste v jarek. Z vrvijsko spno enega na drugega, tako ozka je zaseka, da morajo naprej dol le po eden

Avtobusi ponoči ne smejo voziti!

Avtobusni promet je dovoljen le od 7 zjutraj do 7 zvečer

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino, glede na § 81, odst. 5 obrtnega zakona na čl. 32 pravilnika z dne 16. maja 1935, Sl. l. št. 359/51, po katerih pripada Visokemu komisariatu odobravanje voznih redov avtobusnih podjetij, smatrajoč za potrebno, da se javni promet uredi z ozirom na sedanje posebne prilike,

odreja,

da se počeni s 4. novembrom t. l. (1941-XX) avtobusni promet ne sme vršiti pred 7. uro zjutraj in ne po 19. uri zvečer.

Pozivajo se vsi prizadeti podjetniki, da v skladu z gornjim izpremenjeno vozne rede za avtobusni promet in jih predložijo v predpisano odobritev.

Vseučiliška društva razpuščena

Ljubljana, 5. novembra.

Z odlokom Visokega Komisarija za Ljubljansko pokrajino so bila vsa vseučiliška akademska društva v Ljubljanski pokrajini razpuščena. Študentje bodo vključeni v vseučiliško organizacijo, ki bo v kratkem ustanovljena in ki bo disciplinirala udeleževanje študentov na kulturnem, umetniškem, socialnem in športnem polju.

Vode naraščajo...

Ljubljana, 5. nov.

Barjani in tudi drugi predeli Ljubljanske pokrajine so splošno prebrodili in premagali vse nevarnosti kakih večjih in katastrofalnih povodnj tako spomladi, kakor sedaj jeseni, ko je bila v oktobru druga leta zaradi neprestanega deževja velika nevarnost obširnih povodnj. Letošnji oktober ni nam prinesel toliko dežja, da bi na primer Ljubljana bila zvrhana in bi prestopila bregove ter se razlivala po barjanskih poljih okoli Črne vasi, okoli Lip, Podpeč in drugod. Sedaj je postal nekoliko nevaren november, da ne nastanejo povodnji.

Do pol metra debelo snežno odejo na poljih in travnikih je začel močni jug z dežjem kar na hitro tanjšati. Sneg naglo jemlje. Raztopljeni sneg pa je dal obilico vode, ki jo že itak poprej namočena zemlja ne more hitreje vsrkavati in zato se naglo polnijo reke s svojimi pritoki. Polnijo se na Barju mnogi jarki. Ljubljana je do davi že močno narasla, tako pri Fuzinah za 30 cm. Okoli Bevk in niže do Podpeč je Ljubljana že ponekod prestopila bregove. Močno je narasla Bistrica, dalje Iska, Isca, Mali graben, Gradaščica in drugi Ljubljanski pritoki. S Polhovgrajskih Dolomitov in drugih hribov drve drugače ponižni in neznatni potoki kot hudourniki, nosijo veliko vode v ravnilo.

Močno se sneg taja tudi po gorah in na Gorenjskem je začela Sava naglo naraščati. Pri Ježici in višje je narasla v zadnjih 24 urah za pol metra. Veliko vode se je zbralo na prostoru ob izlivu Ljubljane v Savo. Dela za zgraditev železobetonskega mostu pri Zalogu čez Ljubljano počivajo že več dni, prvič zaradi velikega snega, sedaj zaradi velike vode. —d.

Športni drobiž

Gradjanski je zadnjo sredo nastopil proti bolgarskemu prvaku Leveskemu in ga premagal z rezultatom 5:3.

V končni borbi za Tschamerjev pokal sta se v Berlinu srečali obe končni moštvi: Schalke 04 in Dresdener S. C. Schalke je bil ob tej priliki premagan z 2:1. Tekma je bila v olimpijskem stadionu, ki je bil ob tej priliki tudi razprodan. Glede na to je bilo 90.000.

Nemška športna zveza je dovolila tekmovali tudi poklicnim drsalcem na ledu. Med nje spada tudi Schäfer. Letos bo spet nastopil in za njegove nastope že zdaj vlada veliko zanimanje.

Znameniti španski vratar Zamora, ki je dolga leta branil v španski državni reprezentanci se je odločil, da bo spet nastopil, pa ne na nogometnem polju, ampak kot — bikoborec. Dodaj je bil Zamora trener pri nogometnem klubu Athletic Aviacion Madrid. V španskih športnih krogih je njegova odločitev vzbudila največje zanimanje. Ali bo tudi v borbi z bikom odličen, kot je bil njega dni na mednarodnih igriščih?

Prav dober čas je dosegel Hamburgčan Schmidt ko je 20 km prehodil v času 1:34:34,6. V dveh urah pa je pretekel Griftnier kar celih 25.239 km. Tekel je tako hitro kakor vozi povprečen kolesar.

Norveški športni vodja bo v nekaj dneh obiskal Nemčijo kjer se bo zanimal za športno življenje v rajhu.

V argentinskem nogometnem prvenstvu si je obojevil naslov letošnjega državnega prvaka, tudi v Evropi znani klub FC River iz Buenos Airesa.

23. novembra bodo imeli nemški boksarji generalno preizkušnjo za predstoječe evropsko prvenstvo. Poizkusi nastop bo v Münchenu ob priliki lahkoatletskega srečanja med Nemčijo in Dansko.

Ljubljana

Koledar

Danes, sredo 5. novembra: Cahn. in Eliz. Cetrtak, 6. novembra: Lenart, opat.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Pianist Anton Trost, naš prvovrstni izvajajoči umetnik in rektor Glasbene akademije, bo izvajal na svojem koncertu v ponedeljek, dne 10. t. m. v veliki Filharmonični dvorani dela naslednjih skladateljev: prvi je na sporedu Bach v priredbi Busonija. Nato sledijo Cesar Franck, Chopin, Skrjabin, Osterc, Milojčević, Scambatti, De Falla in Albenis. Izredno lep koncertni spored, ki mora zadovoljiti vsakega prijatelja klavirske igre. Na koncert opozarjamo. Začetek bo že ob pol 7 zvečer. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

O Levčevi, Kocenovi, Ažbetovi, Zitnikovi, Skrabčevi in deloma tudi o Svetčevi ulici moramo slišati večkrat prirožbe, češ, da se niso urejene. Zato moramo nepoučeni javnosti pojasniti, da vse navedene ulice s svojim srednjim delom teko po privatnem travniku, ki še ni parceliran, toda na obeh straneh, kjer te ulice teko po mestnem svetu, so vse že skoraj urejene in utrjene. Ker pa v svojem srednjem delu te ulice teko po privatnem svetu, je po tem delu ulic prepovedan tudi promet, enako pa tudi občina nima nobene močovernosti, da bi na privatnem svetu proti volji posestnika na njegovem svetu zgradila novo cestišče, dokler ta svet ne pride v mestno last. Da bi pa mestna občina Ljubljana v teh resnih časih s kakimi velikimi finančnimi sredstvi skušala priti do potrebne sveta, pač ni mnogo upanja.

Naznanite sobe! Mestno poglavarstvo še vedno potrebuje več čednih opremljenih sob za nastanitev oficijev in uradništva ter tudi nekaj opremljenih stanovanj, zato pa prosimo naše gostoljubne prebivalce, naj lastniki takih sob ali stanovanj te prostore takoj naznanijo v mestnem glavnem vložiču v pritličju leve hiše mestnega magistrata. Za najemino se podnajemnik sam pogodi z lastnikom stanovanja, najbolj potrebne so pa sobe v središču mesta.

Gospa, ki je padla na križišču Knaflijeve in Selenburgove ulice in je bila namenjena k Sv. Križu, naj se glede dežnika zglati na uršulinski porti.

Ljubljansko gledališče

Drama

Sreda, 5. novembra: »Hamlet«. Red Sreda. — Začetek ob 17. Četrtek, 6. novembra: Zaprtje. (Generalka.) Petek, 7. novembra: »Boter Andraž«. Premiera. Red Premierski.

Opera

Sreda, 5. novembra: »La Boheme«. Red A. Začetek ob 17.30. Četrtek, 6. novembra: »Aida«. Red Četrtek. Začetek ob 17. Petek, 7. novembra: »Princeska in zmaj«. Začetek ob 15. — Mladinska predstava po globoko znižanih cenah. Sobota, 8. novembra: »Rigoletto«. Premiera. Red Premierski.

Uprizoritev Shakespearjeve tragedije »Hamlet« ne predstavlja samo velikega Janovega igralskega uspeha, temveč celokupnega ansambla z režiserjem, inscenatorjem in komponistom scene glasbe vred, veliko spoštovanje do te Shakespearjeve umetnine je tako s strani gledališča kakor s strani občinstva in kritike ustvarilo iz igre izjemnih dogodek, s katerim se naša Drama lahko ponaša. V glavnih vlogah: Jan, Levar, Mara Danilova, Vida Juvanova, Stupica, Cesar, Vi. Skrbinšek, Lipah, Nakrst, Mileva Ukmar-Boltarjeva in Gregorin. Režiser: dr. Krest. Inscentor: inž. Franz. Komponist scene glasbe: D. Zebre. Predstava danes, v sredo, 5. t. m., bo za red Sreda. Začetek bo ob 17, na kar opozarjamo.

»Boter Andraž« je delo dubrovniškega pisatelja Marina Držića. Igra se imenuje v izvirniku »Dundo Maroje« in se godi v 16. stoletju. Pokaže očeta, ki je poslal sina v Rim, kjer mu je ta zapravil denar za lepo kurtizano Lauro. Ta pa je izgubljena hči španskega plemiča. Komedija spada med klasična hrvaška dela. Poteka iz časa, ko je bil Dubrovnik središče hrvaškega literarnega delovanja. Delo je pisano v dubrovniškem dialektu. Prof. Rupel je delo prenesel v staro slovensčino in ga lokaliziral. Odlični prevod dela bo dostojno predstavil staro umetnino v našem duhu.

P. n. gledališko občinstvo opozarjamo na spremenjeni začetek opernih in dramskih predstav. Ker je policijska ura z večerašnjim dnem ob 21. mora biti začetek predstav premaknjen na bolj zgodnji čas, in sicer se bodo pričenale krajše dramske in operne predstave ob 17.30, daljše pa ob 17.

Ko so končno ven iz nje in se ustavijo v gosto zarasli globeli, v katero se spuščajo od vseh strani strmi bregovi, se ustavijo.

Sonca tod ni več, že se začena mračiti.

Temačna in mrazotna je ta kotanja. No, vendar, zdaj pa že niso več daleč od Globokega!

Kako se bo nocoj lepo spalo! »Zares sem si bil danes zaslužil počitek! Tako nebeško pa še nisem spal kakor bom nocoj!« si zagode Danton.

»Kar zvrnil se bom na posteljo! Dosti je bilo za en sam dan vsega, tudi pljače! Še iz onih dveh, Pjera in Dumasa, se mi ne bo ljubilo norčevati! To bom tako lahko opravil jutri, ko bomo ta dva ptička odgnali v Glavniki! Potem pa pride zame pohvala, za Dumasa in Pjera pa dolg nos, rajši ko ne, pa tudi krc od višjih!«

Kaj pa je tole tamle? Človek, žival? Ne, ne, štor je, čisto navaden panj! Česa takole v mraku vsega ne najdeš!

Nak, ne bo štor! Zganilo se je! No, pa stopimo bliže!

Seveda, človek je, v črnem plašču! Preč obrnjen sedi na skali.

Le kako da jih ni bil zasljal, saj so bili zadosti hrupni!

Danton nese prst na usta in ukaže vojakom, naj postojte. Sam pa kar se da potihem stopi v rob do neznanca v plašču.

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

148.

Pa ne zastoj! Čoln se je približal in Aleša so potegnili vanj. Zvezali so mu roke in noge, potem pa so odrinili spet proti zalivu, kjer je čakala ladja.

149.

Aleš je ležal zvezan v čolnu. Še ganiti se ni mogel. Možaki so urno veslali, le zdaj pa zdaj so se z dopadajenjem ozrli nanj. Bili so veseli takega plena, rekli pa ni nihče nič.

150.

Ko so priveslali v zaliv, so ga spravili na ladjo. Razvezali so mu noge ter ga gnali v spodnje dele, kjer je bila poveljnikova kajuta. Do nje so držale ozke stopnice.

Sibirija in njen gospodarski položaj

Dežela, ki skriva v sebi še ogromne neizčrpne zaloge raznih rudnin, drugače pa je kot nalašč za izgnance...

V italijanskem časopisu »L'Avvenire d'Italia« beremo tale zanimivi članek o Sibiriji:

Sibirija obsega ozemlje, ki se razprostira med Uralom in Tihim oceanom in od Severnega ledenega morja do gorskih grebenov Srednje Azije. Ze iz tega se lahko slutiti, če upoštevamo vso neizmerno področje, da vse dežele Sibirije ne morejo biti v gospodarskem oziru izkoriščane. Znano je na drugi strani, da Sibiriji povsem manjka po evropskih pojmi dobrih cest in da čezsibirska železnica, ki veže Celjabin (in tako tudi Moskvo) in Sverdlovsk z Vladivostokom in je dolga 7.426, oziroma 7.186 km, ne zadostuje, da bi vse to obširno gospodarsko področje dobilo tisti pomen, ki bi ga lahko imelo.

Ce poleg teh razlogov, zaradi katerih ni mogoče na široko izkoriščati vseh neizmernih bogastev Sibirije, upoštevamo še razne druge okoliščine, kakor na primer slabo obljudenost, pomanjkanje prevoznih sredstev in oddaljenost krajev, iz katerih se ljudje lahko oskrbujejo z vsemi potrebščinami, je razumljivo, da je bogastvo tega, resnično ogromnega zemeljskega področja, bolj pogojno kot pa resnično kljub velikemu prizadevanju boljše vlade, ki skuša pospešiti razvoj industrije v Sibiriji. Zaradi tega se lahko reče, da je Sibirija šele

na začetku sodobne industrializacije

ki je med drugim omejena le na nekatere pokrajine onstran Urala, katere so v neposrednem stiku z evropsko Rusijo. Tako je mehanična in kemična industrija v bližini Sverdlovsk, Celjabin, pri Nižem Tagilu, Zlatoustu in Magnitogorsku. Vse povsod drugod v Sibiriji je sodobna industrija počasi zastopana kljub napravam v področju pri Kuznjecu, kjer imajo tovarne za ekstrakcije in kljub industrijskim napravam pri Bajkalskem jezeru, v dolini reke Amur in na otoku Sahalinu, kjer so začeli izkoriščati domače krajevne surovine.

EIAR — Radio Ljubljana

Sreda, 5. nov.: 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Plošče. V odmoru napoved časa. — 8.15 Poročila. — 12.15 Sekret Jandolli. — 12.35 Koncert violinistke Franke Rojce, pri klavirju jo spremlja Oster - Valjalova. — 13. Napoved časa in poročila. — 13.15 Vojno poročilo. — 13.17 Orkestralna glasba. — 13.45 Chopinovi valčki in mazurke. — 14. Napoved časa. — 14.15 Orkester Cetra. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Koncert tenorista Sladoljeva skupaj s kitaristom Prekom. — 19. Pouk italijansčine. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Harmoniko igrata Golob in Adamič. — 20. Napoved časa in poročila. — 20.30 Komentar dnevnih dogodkov. 20.40 Koncert orkestra Cora. — 21.40 Pogovor v slovenščini. — 21.50 Simfonični koncert. — 22.45 Poročila.

Četrtek, 6. nov.: 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Slovenska glasba. — 8.15 Poročila. — 12.15 Koncert orkestra Adamič. — 12.40 Koncert trio Prek. — 13. Napoved časa in poročila. — 13.15 Vojno poročilo. — 13.17 Radijski orkester. — 14. Poročila. — 14.15 Prenos koncerta iz Nemčije. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Simfonična glasba. — 20. Napoved časa in poročila. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. — 20.40 Orkester Cetra. — 21.10 Simfonična glasba. — 21.45 Pogovor v slovenščini. — 21.55 Koncert Ljubljanskega vokalnega kvarteta in saksofonista Zihlerla. — 22.45 Pisana glasba. — 22.45 Poročila.

Petek, 7. nov.: Poročila v slovenščini. — 7.45 Komorna glasba. V odmoru časovna napoved. — 8.15 Poročila. — 12.15 Duet harmonik Malgaj. — 12.35 Koncert Gabellinija in Ciampellinija. — 13. Napoved časa in poročila. — 13.15 Vojno poročilo. — 13.17 Operetna glasba. Igra radijski orkester. Sodeluje tenorist Janez Lipušček. — 14. Poročila. — 14.15 Koncert. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Koncert čelista Ceneke Sedlbauerja in klavirista Lipovška. — 19. Pouk italijansčine. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Operetna glasba. 20. Napoved časa in poročila. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. — 20.40 Orkester Cetra. — 21.20 Orkestralna glasba. — 21.45 Pogovor v slovenščini. — 21.55 Pisana glasba. — 22.20 Italijanska narodna glasba. — 22.45 Poročila.

Kakšne rude, kje in koliko

Poglejmo zdaj, kolikšno je rudno bogastvo, ki ga skriva v sebi širna Sibirija in kje so te podzemne zaloge.

Zlasti velike so zaloge premoga. Računajo, da ga je samo v vzhodni in zahodni Sibiriji 450 milijard ton. Največji skladi premoga so pri Kuznjecu, pri Irkutsku in Minuškiju na jugu in ne daleč proč od čezsibirske železnice. Vsi ti kraji so tudi zvezani s čezsibirsko železnico po svojih železniških progah. Drugi premogovniki so potem še na otoku Sahalinu, v bližini Vladivostoka, ob srednjem toku reke Amur in drugod. Rudniško področje pri Kuznjecu obsega nad 25.000 širjaskih kilometrov. To je v tem oziru eno najbogatših rudnih področij na svetu. Povprečna letna proizvodnja znaša pet do šest milijonov ton. Po pomembnosti sledi za tem rudno področje pri Irkutsku in Minuškiju. Tod kopljejo tudi železno rudo, zaradi česar so ti kraji še važnejši. Računajo, da je na kuzneškem področju v zemlji še 80 do 85 milijonov ton železne rude. To so v vsej Sibiriji največje tovrstne zemeljske zaloge. Zelezo se nahaja dalje tudi na več krajih na Daljnem

Vzhodu in pri Minuškiju. Velikih, srednje velikih in malih železnih rudnikov je tod okrog 140. Pri Trockiju onstran Urala so tudi ležišča mangana in bakra, kakor tudi svinčene rude. Svinec kopljejo tudi v Altajskem gorovju in pri Jakutsku. Za časa prejšnje svetovne vojne pa so pri Verhojanskju nakopali na leto nad 400 ton te rude.

Zelo pomembne pa so v Sibiriji dalje tudi

dragocene rude

zlasti zlato, ki ga kopljejo predvsem ob reki Leni, v Altajskem višavju, v angarski nižini in na področju pri Minuškiju. Vrednost proizvodnje zlate rude, kolikor jo ima Sibirija, je večja, kot pa vrednost vseh drugih rudnin, ki jih v teh krajih kopljejo. Končno pa je v Sibiriji tudi mnogo drugih rudnin, med njimi na primer srebro (na Altaju in pri Nerčinskju), grafit, ki ga je pri Turukanskju približno 100 milijonov ton, dalje živo srebro, bizmut, nikel, krom in drugo v večjih ali manjših množinah.

Med številnimi stvarmi, ki jim ima sibirski zemlja toliko v zalogi, pa je

petroleja

manj na razpolago. Nekaj ga je na otoku Sahalinu in na polotoku Kamčatki. Letna proizvodnja petroleja na Sahalinu se suče okrog pol milijona ton.

Sibirija je zaradi tega, ker spričo izredno ostrega podnebja zemlje ni mogoče obdelovati, res dežela kot nalašč za izgnance...

Umrl je »najsrečnejši človek na svetu«

Rešil se je s potapljačnega se »Titanica« in »Lusitanije«, pri padcu s tretjega nadstropja ostal živ, v 30 cm globokem potoku pa utonil

Danes govoriti o sreči morda ni preveč primerno, pa vendar vas bo morda zanimalo, kdo je tisti, ki ga smatrajo za najrečnejšega človeka na svetu, oziroma ga so smatrali. Bil je to nek 96. letni možakar, doma iz Saint Charlesa v ameriški državi Illinois.

Pred nekaj dnevi se je ta mož podal na krajši sprehod na deželo. Na cesti, po kateri je hodil, pa ga je čakalo hudo presenečenje. Prišel je do kraja, kjer je tekla kar čez cesto hudournik. Mož se je odločil iti peš čezenj. Sezul si je čevlje in stopil v vodo. Toda v vodi se je nenadno spodtaknil, padel in utonil, čeprav je bila voda na tistem mestu samo trideset centimetrov globoka.

Bil je to James Kruck, »najsrečnejši človek na svetu«, najrečnejši seveda ne zato, ker je pri tej priliki utonil. Za seboj je imel čudovito srečno preteklost. James Kruck je bil eden tistih redkih ljudi, ki so se bili po potopitvi ladje »Titanica« dne 15. aprila 1912 rešili. Ta ladja je tedaj potegnila s seboj v globino 1490 oseb. Kmalu potem se je pripetila v Združenih ameriških državah neka težka železniška nesreča, pri kateri pa je James Kruck spet bil med tistimi, ki so odnesli popolnoma zdravo kožo, čeprav je bilo pri tej nesreči mnogo mrtvih. Leta 1917. je bil Kruck na krovu ladje »Lusitanija«, ko je bila zadeta in potopljena. Tudi tokrat je ta srečni mož našel nekoga, ki ga je spravil na varno. Prav pred kratkim je Krucka zadela nova nesreča, iz katere pa je po čudnem naključju spet srečno ušel. Padel je skozi okno s tretjega nadstropja in bi se bil prav gotovo ubil, če ne bi priletel na vrečo bombaža, ki je bila tedaj slučajno tam.

Iz vsega tega se že lahko vidi, da je James Kruck imel v svojem življenju res nenavadno srečo in da je naslov »najsrečnejšega človeka na svetu« tudi res zaslužil. Toda usoda se je tudi pri njem nenadno čudno poigrala. Mož, ki je ušel smrti ob potopitvi »Titanice«, ko se je le redko kdo mogel rešiti, mož, ki je bil na potapljačih »Lusitaniji«, pa je le še prišel na varno, in možakar, ki je s tretjega nadstropja padel na tla in ostal živ, je moral te dni umreti v majhnem potoku pri sprehodu po deželi! Kako naj potem vemo, kje nas čaka smrt?

V kinu umrl od smeha

Tudi od smeha človek lahko umre. Sicer so te vrste smrti v sedanjih razmerah, ko je na splošno gotovo več žalosti kot pa veselja in smeha, redke, vendar pa se takšni primeri le še dobe. To dokazuje dogodek, o katerem poročajo švicarski »Bund« in ki se je pripetil v Alpborgu na danskem Jütlandu. Tam se je nekdo v kinu do smrti nasmejalo, ko je gledal neko od sil zabavnih predstav. Na platnu so prikazovali nekaj tako smešnega, da je bil dotičnik »vesel« od smeha. Pomirili se ni mogel cele pol ure, tako ga je grabilo obliki srca. Z njim vred se je začela smejati vsa dvorana ne več toliko zaradi zabavne predstave same, pač pa vse bolj tistemu gledalcu, ki se je tako od srca smejal cele pol ure. Veselje pri tej predstavi je bilo vprav zaradi njegovega gromkega smeha vesposlošno. Toda nenkrat je bilo te izredne razigranosti konec, in sicer žalostni konec. Mož, ki se je tako silno smejal, da je bil nazadnje že čisto brez moči, je nenadno od smeha umrl. Zadela ga je srčna kap.

Vitaminski za grške otroke

Grško ministertvo za socialno politiko je te dni sporočilo javnosti, da bodo izdana v kratkem potrebna določila, ki se bodo nanašala na razdeljevanje vitaminov A, B, C in D grškim otrokom. Poseben odbor bo natančno proučil vsa ta vprašanja, da ugotovi, v koliki meri je mogoče doma pridobivati omenjene vitamine, če pa bi se izkazalo, da domače zaloge ne bodo zadostovale, pa bo odbor preskrbel sredstva za uvažanje vitaminov iz tujine.

Koliko vprežne živine ima Italija

Ker je na vseh področjih treba čimbolj varčevati s pogonskim gorivom, je razumljivo, da so tudi v Italiji posvetili vso potrebno pozornost na polju kmetijstva zlasti vprašanju vprežne živine, da bi je bilo čimveč za razna dela na polju in da tako ne bi bilo treba toliko strojev, ki preveč »poročajo«. In koliko ima danes Italija vprežne živine na razpolago? Najboljši odgovor na to vprašanje dajejo podatki, zbrani na podlagi zadnjega popisa živine. Iz njih je razvidno, da je Italija na dan tega popisa imela, kakor poroča »Agit«, nad dva milijona glav goveje živine, ki jo je možno uporabiti za dela na kmetih. To je približno 30 odstotkov vse goveje živine, kolikor jo ima Italija. Od teh dveh milijonov glav je poldrug milijon krav, pol milijona drugih goved. Konj ima Italija 761.000, oslov 789.000 in 414.000 mul in mežgov.

Čevlji iz kože morskih psov

Ker japonska čevlarska industrija doživlja vedno večji razmah in zato potrebuje tudi vedno več surovin, to se pravi usnja — kož od goveje in druge živine pa ni dovolj — so zdaj iznajdljivi Japonci začeli v vedno večji meri uporabljati za obutev kože morskih psov. Po poročilih iz italijanskih virov imajo ob obalah japonskih otokov že številne tovarne za izdelovanje usnja iz kož morskih psov in ni več daleč čas, ko bodo z njimi pokrili tretjino vseh domačih potreb. Dočim se pri izdelovanju japonskih avtarkičnih nadomestkov za usnje pojavljajo razne težave, ker ni na razpolago

dovolj potrebnih stvari, kakor nitroceluloze, alkohola in olja, nudi uporaba kož morskih psov dovolj in hvaležno polje udejstvovanja.

Nov izum za invalide brez rok

Na Danskem je neka ženska, po imenu Grete Holmblad, iznašla novo pripravo, s pomočjo katere lahko tisti invalidi, ki nimajo rok, oziroma imajo pokvarjene, leže lahko poganjajo stave kar z nogami. Priprava, pravijo, je zelo enostavna, malo stane in se je v nekaterih kodanjskih bolnišnicah tudi že z uspehom poslužujejo.

Ste že slišali...

— da vsak kubični kilometer morske vode vsebuje celih pet ton zlata.

— da polenovka odloži naenkrat po osem do deset milijard iker. Toda če bi ena sama polenovka imela na leto tudi do 40 trilionov mladih, se najbrž cena polenovk na trgu ne bi znižala niti za stotinko lire.

November na vrtu

V novembru končamo v domačem vrtu vsa dela. Mraz in sneg lahko nastopita. Vso povrtno pospravimo v primerne shrambe, le česen, rožno in listno zelje, ohrovt in poljsko solato pustimo še nekaj časa na vrtu. Te preneso precej mraza. Vrt očistimo plevela, ki ga znosimo na kompost ali pa sežgemo. V tem mesecu tudi pognojimo špargljeve grede.

V cvetličnem vrtu in sadovnjaku pograbimo listje in ga znosimo na kup. Listje porabimo za mrzle grede in za pokrivanje občutljivih rastlin. Okrasne grme, ki sicer preneso našo zimo, a so tudi precej občutljivi, pokrijemo z listjem ali s smrekovimi vejami. Tudi vrtnice in žlahtno trto zavarujemo pred pozebo. Pod sadnim drevjem očistimo kolobarje in jih posujemo z apnom ali pa s hlevskim gnojem.

Vse orodje, kolico in prekleje pospravimo na suh kraj. Vrt dobro pospravimo, ga očistimo vse nesnage, pograbimo in spravimo vse v najlepši red, ker se z naslednjim mesecem prične zimski počitek.

Ko smo pospravili in uredili na vrtu vse, je prav, da se spomnimo tudi naših drobnih prijateljev, ki so nas vse leto razveseljevali s svojim petjem. Na vrtu jim pripravimo v primernem prostoru krmilnice. S tem obdržimo ptice v bližini in jih navadimo na stalen prostor.

Krmilnice naj bo postavljene v zavetnem prostoru, če le mogoče pod steklo, da je varno pred snegom, dežjem in vetrom. Ptice silno škoduje mokra hrana, posebno mokre krušne drobtine so zanje strup. Iz krmilnice mora biti prost razgled na vse strani, da ptici lahko opazijo bližajočega sovražnika in se jim ni treba bati zahrbtnega napada. V bližini naj raste po možnosti drevo, da ptici sedajo nanj.

Zelo zdrava in prikladna hrana za naše ptice so vsa oljna semena, ker imajo obilo tošč. Tudi dobro posušen in v drobtinice zmlet kruh je izborna krma. Nekateri ptici, posebno brglezi in sinice, radi lupijo bučne peske. Vendar nekateri bučnih peskov ne priporočajo. Vsi naši ptici pa zelo ljubijo loj, surovo in kuhano meso in ne elano elamino. Letos, ko še ljudem primanjkuje hrane, se bodo ptice morale pač zadovoljiti z vsako hrano, samo da je bo kaj.

Najhuje za ptice je, če eneg nenadoma zapade in so tako ptice odrezane naenkrat od vsake hrane. Pri takih prilikah nasujemo v krmilnico več, da se ptice lahko najdejo. Ko eneg skopni, dajemo v krmilnice manj, a popolnoma ne smemo nikdar prejenjati.

Zelo primerno ptičjo hrano, ki pa jo bomo letos le težko pripravili, napravimo sledeče: V posodi stopimo 150 dkg loja in ko je tekoč, stremo vanj mešanico konoplje, prosa, bezgovih jagod, drobtin, lanenega semena, maka itd. Vse dobro premešamo, zvedljemo v cvetlični lonec in ko se zmes strdi, vtaknemo skozi palčico, ki mora gledati na obeh straneh vsaj za 5 cm ven. Na spodnjem koncu privežemo na palčico žico in vse skupaj obesimo na vejo, da visi kot zvonec. Ptice se prijemljejo spodaj za palčico in iz poveznjenega lonca jedo loj in seme. Na ta način je hrana vedno suha, ee ne pokvari in tudi raztresati je ni mogoče.

Zahtevajte povsod naš list!